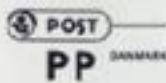

DFÆL
c/o Birte Molbech
Holstebrogade 4, 3.t.v.
++++1215++++
2100 København Ø

B

DFÆL-bladet

~~Nr. 86, juni 2006~~

Dansk forening for Ældre Lystfartøjer

Nr. 88, Juni 2005

Skipperens hjørne...

Smuk båd, ikke sandt? Det er lystkutteren Bacchus fotograferet i Marstal Havn. Billedet har vi lånt fra bogen om E.C. Benzon. Bogen er anmeldt inde i bladet.

Nu skinner den skrottede jolle igen

Tid til sommerstævne, læs side 24 til 29
Bevaringsagen besøger folketinget, læs side 12
Masser af sommerlæsning og sommersejls!

Bladet udgives af DFÆL,
Dansk Forening for Ældre lystfartøjer
 Ove Juhl,
 Præstøvej 19
 4771 Kalvehave
 Tryk: Deslers Bogtryk

Bestyrelsen og telefonisk henvendelse:
 Ove Juhl,
 Præstøvej 19
 4771 Kalvehave
 Tlf. 5538 8631
 formanden@defaerle.dk
*Formand, register, arkiv, hjemmeside,
 motorbådsrepræsentant*

Simon Hansen
 Gl. Mejerivej 14 a
 3050 Humlebæk
 Tlf. 2298 1674 eller 3699 1674
 bladet@defaerle.dk
*Næstformand, redaktør DFÆL-bladet,
 bevaringsudvalget*

Carl Bisgaard
 Brushjergvej 5, Trunderup
 5683 Haarby
 Tlf. 6473 3015
 cab@cowi.dk
Bestyrelsessekretær

Jørgen C. Heidemann
 Skovbakken 22, Skt. Klemens
 5260 Odense S
 Tlf. 6615 0402
 jhc.hjem@webspeed.dk
Bundmalingsgruppen

Torben Rix
 Graven 11
 8000 Århus C
 T-rix@post4.tele.dk
 86138934

Lokale initiativer:
 "Kort 112", Århus bugt-området
 Bruno Jensen
 AGFvej 2
 8260 Viby J
 Tlf 8611 5485
 E-mail brj@ats.dk

"Skarøksen" Næstved
 Kaj Albertsen
 Yrsavej 3, 4700 Næstved
 Tlf. 5373 0841

"Ø-havet", Sydfyn
 Mads Lillholdt,
 Ramsherred 25, 5610 Assens
 Tlf. 6471 1216

"Kjøbenhavnske træsejlere"
 Simon Hansen
 Se under bestyrelse

Vurderingsfolk:
 Hans Emil Petersen, Svendborg
 Tlf. 6221 3373

Visti Kruse, Ringkøbing
 Tlf. 9732 1801

Knud Johansen, Frederikshavn
 Tlf. 9842 2572

Arne Borgbøgn, Græsted
 Tlf. 4839 0821

Johannes Hebol, Årøund
 Tlf. 7458 4314

Logbogen

9. til 17. juni Classic Week

Vores tyske søsterorganisation gennemfører meget ambitiøst program med træf og kapsejlad. Læs mere på www.classic-week.de

6. til 10. juli DFÆL's sommerstævne

I år holdes sommerstævnet i hyggelige DageLøkke på Langeland. Tilmeldingskupon finder du inde i bladet. Ved samme lejlighed mødes bestyrelsen, og der er sommermøde for alle stævnedeltagere.

10. til 12. august Svendborg Classic Regatta

Træf og kapsejlad i det sydfynske. Læs mere på www.svendborgclassicregatta.dk

25. til 27. august Korshavnstræf

Lokalt og traditionsrigt. I år også med ægte gengangere. Læs artiklen inde i bladet.

2. september Rummelpotræs i Århus

I forbindelse med Århus festuge er der Rummelpotræs, det særlige Århusianske træbådsræs, denne gang efter australsk forbillede. Læs mere inde i bladet.

Torsdage Kapsejlad ved Svanemøllen

Kjøbenhavnske Træsejlere inviterer til torsdagssejladser efter NNL. Både for hyggefætre og kæmpende kapsejlere. Læs mere på www.defaerle.dk, klik på Kjøbenhavnske Træsejlere.

Forsiden: Fra skrot til skin

Den lille jolle lå i en skrot-container. Men en mand kom forbi og fiskede jollen op igen. Efter mange timer hjemme i værkstedet kom der en smuk, skinnende skibsjolle ud af det. Læs historien inde i bladet.

Jeg vil gerne takke for valget til formand ved den netop gennemførte generalforsamling. Jeg føler, at den store opbakning ved at pege på mig enstemmigt forpligter, og jeg vil gøre mit yderste for at leve op til jeres forventninger om en god formand.

Jeg vil gerne benytte lejligheden til at takke den afgående formand John Rauth Knudsen for det arbejde, han har gjort for foreningen, og jeg ved, at John fortsat vil deltage aktivt i foreningen. John har lovet at gå videre med arbejdet i bundmalingsgruppen.

Når dette læses er forårsklargøringen for de fleste overstået og vi er godt i gang med at planlægge sommerens sejlads. Jeg håber, at rigtig mange vil benytte sig af de gode muligheder, der er for at møde andre med samme interesse, og især håber jeg, at mange vil møde op til sommerstævnet i Dageløkke. Desværre har jeg ikke selv mulighed for at komme, da jeg til den tid vil være i Grønland. Jeg ønsker jer alle en god sejler-sommer.

Ove Juhl

H28 Aurora og Sjægt Lærken
Bruno Skaarup
Grønnegade 28
7900 Nykøbing Mors

Spidsgattet 45m2 Bombus
Niels Laursen
Sandkrogen 44
2800 Kgs. Lyngby

Kragejolle Håbet
Jørgen Møller
Gartnerhaven 13
4230 Skelskør

**Velkommen
til nye
medlemmer!**

Spidsgatter Oline
Jørn Hjorth
Hestehavevej 6
4772 Langebæk

Spidsgatter Frig
Jørgen Boots
Lillevej 4
4654 Fakse Ladeplads

Spidsgatter 20 m2 Deux Milles
Duane Sherwin
Dunkærvej 13
5970 Ærøskøbing

Spidsgatter Christina
Athanasios Zikas
Lundtofteparken 25 st. tv.
2800 Kgs. Lyngby

Ålekvas Sara
Erik Christensen
Havnevej 11, Voerså
9300 Sæby

KDY Juniorbåd Finn Ejner
Marcel J. E. Vos
Slågårdsvej 10, Frølev
4660 Store-Heddinge

38 m² Spidsgatter Leila
Morten L. Sørensen
Østersøvej 117
2100 København Ø

Helsingørjolle Havheksen
Jacob Jensen
Østre Skolevej 16
5700 Svendborg

Spidsgatter Bamse
Arne Sylvester Toksvig
Valdemarsvej 12
2960 Rungsted Kyst

Spidsgatter Skjold
Thea og Per Holst Jensen
Vesterskovvej 18
5960 Marstal

Motorsejler Albatros
Poul Erik og Anne Simonsen
Katterød Mark 7
5600 Fåborg

Sana båd Oline
Gunnar Andersen
Vesterløkken 5
5210 Odense NV

Steen Ludvigsen har efter 25 år med Swell båden Amiga overdraget den til sin nevø Jesper Ludvigsen Kæmnervej 4, Hatting 8700 Horsens

Nyt fra DFÆL

DFÆL-STÆVNET 2006

● Sommerens DFÆL-stævne holdes i Dageløkke på Langeland den 6. til 10. juli. Læs mere inde i bladet, og husk at tilmelde dig i god tid!

ANDRE STÆVNER

- Classic Week afholdes 9. til 17. juni. Læs mere i DFÆL-bladet nr 87 eller på www.classic-week.de
- Svenborg Classic er den 10. til 12. august. Læs mere i DFÆL-bladet nr. 87 eller på www.svendborgclassicrogatta.dk
- Året Korshavnstævne er den 25. til 27. august.
- Sommerstævnet 2007 søges gennemført i København. En arbejdsgruppe undersøger mulighederne.
- Der er allerede nu aftale på plads om, at sommerstævnet 2008 holdes i Assens.

GENERALFORSAMLING

● DFÆL holdt generalforsamling den 25. marts klokken 13 i Hellerup Sejlklubs lokaler på Hellerup Havn. Der var godt fremmøde, og bestyrelsens beretning og regnskabet blev god-

kendt. Den afgående formand, John Rauth Knudsen blev takket for sin store indsats, og som ny formand valgtes Ove Juhl, Kalvehave.

Nyvalgt til bestyrelsen blev Torben Rix, Århus og som suppleant Jacob Fröhlich, Lyngby. Den nyudkomne rapport om bevaringssagen blev fremlagt på generalforsamlingen. Dagen sluttede med et spændende foredrag om arbejdet med den smukke 7mS Corall.

NYT REGISTER

● Det nye bådregister indkøres så småt på hjemmesiden, hvor der aktuelt kun kan søges under bådnavnene. Men der vil ske en løbende udvikling af registeret i den kommende tid. Ansvarlig i bestyrelsen er Ove Juhl.

BEVARINGSSAGEN

● Rapporten "Bare en gammel træbåd" er udkommet. Rapporten er fulgt op med møder hos Folketingets Kulturudvalg og møder med Kulturarvsstyrelsens direktør. Læs mere inde i bladet. Rapporten kan hentes

Nyt fra DFÆL

på DFÆL's hjemmeside eller bestilles som tryksag samme sted for 50,- kr plus 25,- kr til forsendelse. Formand for bevaringsudvalget er Simon Hansen.

BUNDMALING

● DFÆL's arbejdsgruppe om bundmaling har nu udarbejdet et forsøgsprojekt, hvor forskellige former for beskyttelse skal testes. Læs mere inde i bladet. Formand for arbejdsgruppen er Jørgen Heidemann.

MEDLEMSBLADET

● Næste nummer af bladet udkommer efter planen i september, og der er deadline for annoncer og redaktionelt stof den 5. maj.

ÅBEN BÅD IGEN

● Til efteråret fortsætter de populære Åben Båd arrangementer. Hvis du gerne vil have besøg af træbådsvenner, og er parat til at bruge en eftermiddag på det, så kan du kontakte Ove Juhl.

DFÆLs BESTYRELSE

- Der blev holdt møde i DFÆL's bestyrelse den 20. april hos Jørgen Heidemann i Odense. På dagsordenen var bl.a. bestyrelsens konstituering, opfølgning fra generalforsamlingen, bevaringssagen, sommerstævnet, logo og brevpapir m.v..
- Næste bestyrelsesmøde holdes i forbindelse med sommerstævnet på Dagelykke havn.
- Bestyrelsen består nu af: Ove Juhl, formand
Simon Hansen, næstformand
Carl Bisgaard, sekretær
Jørgen Heidemann
Torben Rix
Gunnar Kristensen, suppleant
Jacob Fröhlich, suppleant

Jollen fik nyt liv i Oles værksted

Af Ole Ingvor Olsen

Jeg fandt jollen i en gammel container, helt overgroet med mos og alger.

Stod lidt og funderede: var det en af de mange joller vi byggede hos Oskar Brandt-Møller hvor jeg stod i lære? Fandt en pind og ragede lidt mos til side – jo, den var god nok!. Det var en af de joller.

Kontaktede ejeren, og fik lov til at overtage vraket.

Hentede jollen på en simpel trækvogn – og glemte selvfølgelig at tage nogle billeder – Hjemme "sneg" jeg mig forbi vinduet, og fil jollen ind i værkstedet, uden hustruen opdagede noget. Hun ville tro at det var ved at gå ned ad bakke med forstanden for mig.

Jeg gik rundt om "vraget" en tid, drak en øl, og besluttede at skrabe den nogenlunde ren, så jeg kunne se hvad det var jeg havde slæbt med hjem. Skraber og en lille slibemaskine kom

frem, og efter ca. to timers slid og støv kunne jeg konstatere at det nok var en af de joller jeg selv havde været med til at bygge i min læretid.

Men hvilket syn! Flækker i mange bord – klædningen havde mistet forbindelsen til kølplanken – knæene var rådne – revner i agterspejlet – o.s.v. Jollen er bygget som en norsk pramstævnsjolle, ca. 8 fod x 4 fod, og meget let bygget af ca. 8mm mahogny klædning på 10 x 15 mm svøb i ask. Køl og knæ er af eg. Kobberklinker og – desværre – messingskruer. Heldigvis havde jollen ligget i læ i containeren, så den var ret tør.

Funderede en del over om det kunne lade sig gøre at få den til at flyde igen.

Nå, men jeg ville gøre et forsøg. Skilte "al" aptering ad, tofter, dørk og væger røg ud, og nu kunne den indvendige rensning påbegyndes – skraber og groft sandpapir. Senere

finere papir. Jeg havde god hjælp af en trekantsliber, men den åd mange stykker sandpapir. Da jolle var nogenlunde ren, vendte jeg den om, og fjernede alle de gamle skruer mellem klædning og køl. Erstattede dem med rustfri skruer, limede samlingen med epoxy, og nu hang skroget da sammen – så nogenlunde. Lamellimede en bundstok – som den nok burde have haft

fra ny af. Satte også denne i epoxy. Nu blev skroget pludselig stift!. Skiftede knæ og lidt af lønningen. Det hjalp hver gang. Jeg havde egentlig tænkt over om jeg skulle lave en sværdkiste og et lille latinersejl, men det må vente – jeg kan jo arbejde videre til næste vinter. Da skroget var meget revnet i bordene, - men ikke i landene – limede jeg revnerne med farvet

epoxy og små træliter. Til sidst var skroget klar til lak indvendigt, og den fik 6 lag af den bedste lak.

Nu kunne "apteringen" slibes ren for alger og genanbringes – nu med rustfri skruer – Det begyndte at ligne noget.

Jeg købte et par årer i fyr. Men ville selvfølgelig give dem en gang ekstra lak – det var en fejl – jeg tror at de var smurt ind i noget silikone eller lign. For lakken "perlede" og blev helt umulig.

Der burde findes en lov mod silikone.

Slibning og et besøg hos en autolakerer reddede årene. De har noget der fjerner det skidt. 2 gange ny lak og de var fine igen.

Nu kunne den udvendige restaurering påbegyndes. Båndpudser, skrabejern og en masse håndpapir fik efterhånden overfladen til at ligne noget der kunne bruges, og noget som Oskar ville have accepteret (på en gammel båd naturligvis).

Jeg gav hele skroget en gang epoxy udvendigt. Så regner jeg med at de sidste revner er limet sammen. Slibning, og 4 gange epoxylak, og én gang olielak. Nu ligner det en lille lækker jolle.

Nu mangler jeg blot at finde et par bronze åregafler, 2". Hvis nogen ligger inde med sådanne hører jeg gerne. Jollen er klar til en aftentur med en bajer og ild i piben.

Offensiv for vores ældre lystfartøjer

Folketingets Kulturudvalg og Kulturarvsstyrelsen er nu draget ind i DFÆL's arbejde for at bevare de ældre nødlidende lystbåde.

Den 20. april præsenterede DFÆL fire forslag til handling for Folketingets Kulturudvalg. Medlemmerne fik også DFÆL's rapport, "Bare en gammel træbåd". Deputationen fra DFÆL blev vel modtaget, og politikerne spurgte interesseret. Fra DFÆL deltog næstformand Simon Hansen, bestyrelsessuppleant Jacob Fröhlich

og træbådebygger Jørgen Jensen.

Kulturminister Brian Mikkelsen har også fået DFÆL's rapport, og han har kvitteret ved at henvise DFÆL til Kulturarvsstyrelsen. Her mødtes DFÆL's formand, Ove Juhl, og Simon Hansen med styrelsens direktør Steen Hvass og styrelsens museumschef, Rechendorff Møller. På mødet blev parterne enige om at DFÆL skal indlede et samarbejde med nogle statslige museer for at etablere et projekt om kortlægning, om klassificering og om vidensformid-

ling. Det arbejder DFÆL nu videre med.

Rapportens forside. Download rapporten fra DFÆL's hjemmeside eller bestil den hos DFÆL.

Bare en gammel træbåd...

Rapport om en travl kulturarv og 4 forslag til kulturpolitisk handling

DFÆL's 4 forslag til handling

Opret 4 opsamlingspladser

Et stort antal forladte ældre både trues af ødelæggelse. Der bør derfor oprettes 4 opsamlingspladser, hvor bådene kan parkeres under tag. Det kan være ubenyttede lagerhaller eller lignende. Her vil forfaldsprocessen gå i stå, og båden kan vente på at en ny ejer vil tage over. De fire pladser oprettes på Sjælland, Fyn, Sønderjylland og Nordjylland.

Der er brug for støtte til at finansiere driften af opsamlingspladserne

Styrk de lokale bådmiljøer

En særlig indsats skal styrke de lokale bådmiljøer. Det kan bl.a. ske ved et uddannelsessamarbejde mellem DFÆL, træbåds-museerne og sejlklubberne. Dette kan suppleres med et landsdækkende netværk af træbådskyndige.

Der er behov for støtte til at finansiere opbygningen af og information om uddannelsesaktiviteten, og at fremstille basismaterialer til brug for undervisningen.

En national kortlægning

Der er behov for en landsdækkende og fagligt korrekt kortlægning af de ældre danske lystfartøjer. Det kan gøres i samarbejde mellem DFÆL og registreringskyndige samt bådhistorisk kyndige.

Der er behov for støtte til at finansiere den ikke-frivillige del af kortlægningen og til at udgive kortlægningens resultat.

En fond til restaurering

Der bør etableres en fond for bevaring af ældre, danske lystfartøjer. Fondsmidlerne kan fungere som lånekapital for renovering af ældre lystfartøjer. DFÆL deltager gerne i arbejdet med at etablere en sådan fond, og stiller gerne den nødvendige bådhistoriske kompetence til rådighed. *Der er behov for støtte til at skabe det finansielle grundlag for at etablere en fond.*

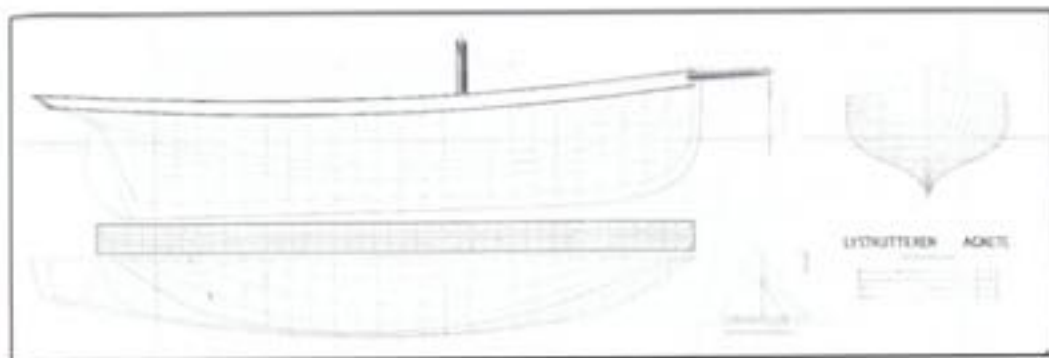
Fremragende bog om E. C. Benzon

Af Simon Hansen

Det hører absolut til sjældenhederne, at der udkommer en rigtig gennemarbejdet bog om en dansk bådkonstruktør. Men en glad dansk bådamatør, Asger Nørlund Christensen, har brudt alle normer med bogen "Skibsbygmester E.C. Benzon og hans skibe", som er udkommet på forlaget Falcon. Ikke blot er bogen helt på niveau med internationale såkaldte "Coffe-

table" bøger, altså fuld af lækre billeder og med masser af små tankevækkende illustrationer, den er også i sit tekstlige indhold særdeles interessant.

Der er flere Benzon'er i danske skibe og bådes historie. Men det begyndte med E.C. Benzon. Bogen tager os med på en spændende rejse gennem Benzons tid, hvor skibe og både oftest blev bygget på klamp, hvilket vil sige uden tegninger. Men Benzon var den nye tids mand, og han troede

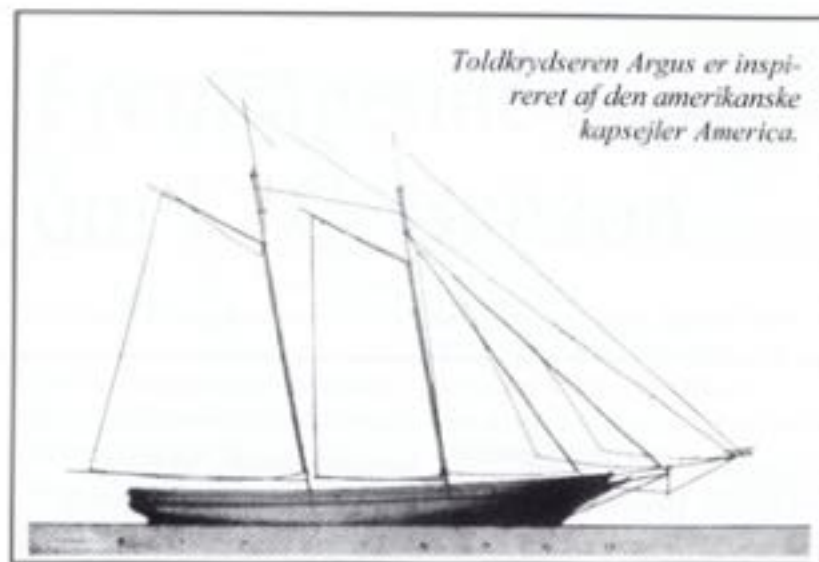
på videnskaben. Derfor var hans fartøjer banebrydende; alt var tegnet på forhånd, materialerne beregnet i detalje. Alene det sparede mængder af det efterhånden kostbare træ. Benzon levede af sine mange erhvervsskibe, og en specialitet var konstruktionerne for Toldvæsenet. Her efterspurgt man hurtige, sødygtige både, der blev bygget til tiden og hvor budgettet holdt. Benzon kunne levere det hele, og bogen dokumenterer hans dialog med Toldvæsenets folk grundigt og medrivende. Man fornemmer næsten stemningen i Benzons tegnestue og på hans værft. Arbejdet med toldjagterne blev et direkte link til Benzons interesse for både til kapsejlad. Sådan noget fandtes stort set ikke i Danmark, da Benzons

karriere begyndte. Men ved nogle af de første organiserede kapsejladser i Danmark, deltog både fra Benzons hånd. En af de virkelig berømte var kutteren Caroline, som bl.a. deltog i kapsejladsen ved Svendborg den 12. juli 1867. Og netop Caroline er grunden til, at Asger Nørlund Christensen endte med at lave bogen om Benzon. Forfatteren har mange års erfaring med lystsejlad i gamle erhvervsfartøjer bag sig, og han besluttede sig til at bygge en kopi af Caroline. I sin søgen efter Carolines linjetegninger, kom han omkring Handels- og Søfartsmuseets arkiver på Kronborg, hvor han da også endte med at finde tegningerne. Men undervejs fandt han også det meget store og hidtil stort set ubenyttede kildemateriale

Bogen er udgivet i samarbejde med Handels- og Søfartsmuseet på Kronborg, Museet Falsters Minder og Kulturmindeforeningen Nykøbing Falster.

Toldkrydseren Argus er inspireret af den amerikanske kapsejler America.

om E.C. Benzon. Der opstod så ideen med at lave en bog. Når bogen er meget mere end blot en smuk bladde-og-se bog, beror det på forfatterens indholdsrige tekst. Det lykkes nemlig at gøre fortællingen om E.C. Benzon til en rigtig kultur-historisk fortælling om skibsbyggeri, om håndværksmetoder og om alle omstændighederne knyttet til datidens fartøjsudvikling. Meget godt sat sammen og meget kyndigt fortalt. Man kan virkelig mærke, at forfatteren selv har kalfaret mere end én prima dansk skibsbund i sit liv. Her kombineres dyb indsigt med konkret praktisk viden og en glimrende

pen. Hvor tit støder man på det? Sammenligner man bogen om E.C. Benzon med nogle af de senere års store bøger om fartøjskonstruktører, vinder bogen om Benzon netop på, at den også rummer mange detaljer, som den interesserede fagmand vil glæde sig over. Den store norske bog om konstruktøren Johan Anker indeholdt alt for lidt om denne meterbådenes mesters konstruktionsmæssige løsninger og finesser. Den svenske bog om konstruktøren Jac. Iversen var meget rig på tegninger i næsten kronologisk orden, men sagde også for lidt om de tekniske løsninger. At bogen om Benzon både

magter at formidle håndværk, social historie og give et godt vue hen over den tid, hvor de konstruerede danske lystfartøjer for første gang kom til verden, gør bogen til spændende læsning. Forfatteren viser, hvordan Benzon brugte erfaringer fra erhvervsskibene i udviklingen af lystfartøjerne. Man kunne ønske, at vi, der arbejder med at holde liv i de gamle lystfartøjer

og erhvervsfartøjer, havde den samme evne til at se, at fartøjerne er to sider af samme sag. Anna Falcon Svendsen har stået for bogens grafiske udformning, og den opgave er løst med stor fornemmelse for stoffet. Bogen er på godt 140 sider og koster 285,- kroner. Kan købes i boghandlen eller hos Forlaget Falcon på hjemmesiden www.forlagetfalcon.dk.

Forfatteren: Vi sjusker med vores maritime kulturarv

Det er pinagtigt, at danskerne ikke tager den maritime kulturarv lige så alvorligt som svenskerne og nordmændene. Det siger Asger Nørlund Christensen, fatter til bogen om E.C. Benzon.

- Det er svært at få udgivet bogværk af denne art i Danmark. Uden støtte fra flere sider var det slet ikke gået. Af en eller anden grund tager det officielle Danmark ikke vores maritime kulturarv alvorligt nok. Det gælder både for lystfartøjerne og for erhvervsfartøjerne. Jeg håber min bog kan være en hjælp til at øge op-

mærksomheden om vores spændende historie, siger Asger Nørlund Christensen.

Asger Nørlund Christensen

Test af primere som værn mod pæleorm

Af Jørgen Heidemann

Emnet, der første gang blev kort præsenteret ved vor generalforsamling 2005 har været et af vore faste temaer og blev omtalt i blad nr 84 (maj/juni 2005). Der blev på generalforsamlingen i år resumeret det videre forløb, som har været følgende:

Efter vort møde med Dansk Sejlunion april 2005 opnåede DS – som nok mange bekendt – at det totalforbud imod biocider (stoffer, der ved deres giftvirkning hindrer eller hæmmer begroninger), der skulle have været i kraft fra 1 januar i år, først kommer til at gælde fra 1 januar 2009. Blot med lavere tilladt frigivelse af kobberforbindelser.

Grunden til denne velkomne udsættelse har nok især været, at der endnu ikke var fundet pålidelige erstatningsbehandlinger, som samtidigt var økonomisk og praktisk håndterbare. Men det har hjulpet DS til at

bære ønsket om udsættelse igennem overfor Miljøstyrelsen, at vor specielle bekymring for de uoverskuelige ødelæggelser, som pæleorm kunne forrette på træfartøjer, kom "på bordet".

Sagen op igen vinteren 05

Herefter trak vi alle vejret lettet og sejlede betryggede ud i sæson 2005 men genoptog sagen i vinter ved breve til Dansk Sejlunion (DS), Træskibs Sammenslutning (TS) og landets mest betydende producent af skibsmaling: Hempel Skibsfarver. Målet hermed var at få sat gang i forskellige afprøvninger for at undersøge, hvilke foranstaltninger, der kunne holde de s... pæleorm fra vore både, hvis f. eks. ugiftige midler (det var der allerede i 2005 forskellige forlydender om), kunne holde begroninger væk – eller i hvert fald i ave.

Idéen blev lanceret såpas tidligt på året, at vi mente, at pæleormsproblemet kunne indgå i

vilkår), skuffede os. Ingen tilsagn om aktiv medvirken eller særlig støtte til et afprøvningsprojekt, kun udtalelser om, at de anser nuværende bløde kobber-

eventuelle afprøvninger af forskellige produkter og/eller fremgangsmåder, som jo nok skulle til for at finde frem til fremtidens effektive og gerne miljøvenlige behandlinger i god tid inden forbudsudsættelsen udløber 2009.

TS ville gerne samarbejde med os herom og DS stillede sig villige, til at vi skulle mødes for at tilrettelægge slagets videre gang i fælles koordinering. Hempel derimod, som vi egentlig havde troet interesserede i at indgå i afprøvning i lighed med tidligere afprøvningsprojekter sammen med DS (så de havde solid basis for fremtidigt at have egnede produkter at tilbyde, svarende til fremtidens

bundmaling Bravo (fortsat tilladt i Forbudssverige) som beskyttende imod pæleorm – og det er jo ikke til megen hjælp overfor en eventuel fremtid med dansk forbud imod giftholdige malinger. Efter gentagne rykninger for svar fik jeg et nølende tilsagn om at måtte få vareprøver tilsendt af eksisterende og nyudviklede varer, som vi kunne afprøve.

Og intet svar om, hvorvidt sædvanlige biocidholdige malinger ville blive så lille en salgsvare, hvis kun ejere af træfartøjer pr. dispensation fortsat som de eneste måtte bruge dem, at de ville udgå eller blive urimeligt dyre.

Grunden til denne henholdende

stilling, fremgik det mere eller mindre underforstået, er nok, at der gennem nogle år har verseret et udkast til et EU-direktiv om dette emne. Det er ikke færdig afklaret endnu, men noget tyder på, at kravene ikke bliver helt så stramme som det, der p.t. er udsigt til i Danmark. Derfor – måske – forholder man sig passiv indtil videre. Så kunne vi så også sige: "Så vidt så godt. Lad os se, hvad der kommer ud af det". Men det er vi nok nogle stykker, der ikke er helt trygge ved, for: "hvad nu, hvis ..." ?

Dette var status ved generalforsamlingen i år, hvor vi lagde op til at opstille et udkast til en prøveserie af forskellige behandlinger. Som følge af Hempels meget træge respons måtte det ses i øjnene, at chancen for afprøvning i denne sæson er forpasset.

Forslag til prøveprogram

Men et forslag til et prøveprogram – eller i hvert fald grundtræk i det – er vi nu ved at lægge sidste hånd på. Vi har slet ikke begreb om, hvordan vi kan få det finansieret, og der er også andre praktiske forhold, vi skal have med i et videre forløb, hvor vi på ny vil tage sagen op med DS og TS for at løfte

den i fællesskab. Herefter måske søge Miljøstyrelsen (MS) om at gå med ind i sagen bl. a. med finansiering.

Vi ved, at MS har støttet den undersøgelse (udført af Olsen Design aps), vi omtalte i blad nr 84. Den viste, at behandling af træemner med forskellige olier nedsatte angrebsgraden ganske meget, men ikke til nul. Den viste også, at den udviklede målemetode med røntgen kunne afsløre angreb. Dette er efter vor bedste overbevisning utilstrækkelig sikkerhed og for de enkelte lystbådsejere alt for belastende for bådbudgettet – og et opdaget angreb er jo ikke et forhindret angreb !

Men vi har som led i afprøvningsmedtaget muligheden for eventuelle forbedrede oliebehandlinger dersom effektiv gifttilsætning kan fås, uden dog at kende konkrete muligheder. Hermed er der ganske vist stadig gift på bådene, men havvandsmiljøet er beskyttet af egentlig primer og anden bundmaling.

Der har imellem nogle af os verseret den opfattelse, at overfor pæleorm er en god, tæt primer måske vigtigere end en giftig "ydre" bundmaling. "Olsen-rapporten" tyder dog desværre på, at primer – i hvert

fald den vare, der er indgået i deres undersøgelse - er utilstrækkelig. Desuden er vi nok forskellige, der hvert forår ved klargøringen har opdaget, at primeren ikke hæfter ordentligt til træet, d.v.s. der er måske skjulte adgangsveje for, at pæleormens ganske små larver kan finde ind, hvis skadestederne ikke i umiddelbar nærhed er omgivet af en giftholdig bundmaling.

Derfor er det nok ikke trygt at håbe på, at sædvanlig, nutidig primer alene kan gøre det. Næste gruppe af emner til afprøvning er derfor – tildels som gentagelse til be- eller afkræftelse – forskellige producenters primere samt bly- og/eller jernmønje, (zinkhvidt-maling har også været nævnt) eller en grundimprægnering under primeren med trætjære/linoileblanding. Nogle af disse er nok behæftet med forbud eller begrænsning af anvendelse, og er ikke medtaget til afprøvning for at provokere, men som et eventuelt alternativ til traditionel biocidholdig bundmaling ud fra den tankegang, at når de overmales med andre, miljømæssigt harmløse produkter, så skånes havvandsmiljøet.

Udover at undersøge, om så-

danne primere kunne være uigennemtrængelige for pæleorm, er det også vigtigt at få klarhed over, hvor god vedhæftning forskellige primere har til træet – samt hvordan/hvornår den bedst påføres for at sikre god vedhæftning. Endelig peger vi naturligvis på ved prøver at undersøge, om nyudviklede alternative, ugiftige bundmalinger kunne holde pæleormene væk – nærmest uanset, om vi på forhånd tror på det eller ej. De bør selvfølgelig have chancen for at vise, hvad de eventuelt duer til ! Dersom al sådan afprøvning ikke viser en 100% pålidelig beskyttelse, er kun tilbage at arbejde for, at det fortsat skal være lovligt og økonomisk overkommeligt at købe biocidholdig bundmaling. Som tidligere skrevet: ingen af os har specialviden om emnet, hverken biologisk, kemisk eller malingsteknisk. Vi er mere eller mindre erfarne amatører, så udover at prøve at tænke os om, må vi apellere til, at hvis nogen har solid viden eller gode idéer at byde på, ville vi gerne delagtiggøres og ledes på rette vej !

DFÆL's ny formand siger goddag..!

For de, som ikke kender mig, vil jeg skrive en lille præsentation.

Jeg blev indmeldt i foreningen i 1981, det var Snipa Svend, der den gang lokkede mig til at melde mig ind, og det har jeg aldrig fortrudt. Jeg har sammen med min kone Marie siden 1977 ejet en Nordisk Krydser, Joane. Den er gennem årene blevet totalt restaureret med stor hjælp af min far, Harald Juhl, der er bådebygger. Læs evt. mere om Joane på: www.joane.dk

Jeg deltog første gang i sommerstævnet i Lynæs, slå evt. op i "Bogen om Spidsgatteren" på side 28, der ses en lidt yngre udgave af mig, der forsøger at styre uden om et sømærke, det er i øvrigt min far, der står på fordækket, og det er min kone Marie der lige kan anes dybt koncentreret om at hive genuaen hjem.

Jeg har de seneste år passet vores register og arkiv, hvilket også var grunden til, at jeg blev opfordret til at stille op til bestyrelsen, som jeg har været medlem af i 5 år.

I min hverdag er jeg ansat i Farvandsvæsenet som skibsassistent og sejler med det gode skib Jens Sørensen. Med den passer vi fyr og bøjer i danske og grønlandske farvande. I er altid velkomne til at kontakte mig på tlf., email eller post, uanset om det er om foreningen eller vore både.

*Venlig hilsen
Ove Juhl*

En yngre og noget mere langhåret Ove Juhl ved roret. Farmand på fordækket og fru Marie er klar ved genuaen. Billedet kan også findes i Bogen om spidsgatteren.

Kom til Dageløkke og stævne 6. til 10. juli

I sidste nummer af DFÆL-bladet inviterede vi dig til sommerstævne på Langeland. Nu er tiden inde til at få udfyldt tilmeldingskuponen! Vi glæder os meget til årets stævne i det hyggelige Dageløkke. Billedet er fra et tidligere stævne i Dageløkke, og deltagerne fra den gang fortæller, at haven og omegnen er meget idyl-

lisk. Så rammerne kan ikke blive meget bedre. Tilmeld dig ved at udfylde skemaet her, klippe det ud og sende det i brev til Jørgen Heidemann, Hans adresse står på kuponen. Du kan også sende ham en mail eller gå ind på forenings hjemmeside og bruge kuponen der.

SOL, SOMMER OG SEJLADS MED DFÆL

Tilmelding til sommerstævnet i Dageløkke

Vi kommer:

Bådens navn: _____

Bådtype: _____

Længde: _____ Bredde: _____

Sejl nr/mærke: _____ Hjemsted: _____

Ejer: _____

Adresse: _____

Post nr./by: _____

Telefon dag: _____ Aften: _____

Antal voksne _____ Antal børn under 16 år _____

Vi vil gerne have båden bedømt: _____

Vi deltager i kapsejladsen _____ NNL mål: _____

Vi vil gerne have båden målt efter NNL: _____

Medsend gerne måleskema: www.defaele.dk/foreningen/nnl.htm

Spørgsmål til NNL: Jørgen C. Heidemann

Pris: Båd 250 kr. Voksen 250 kr. Børn under 16 år 125 kr.

Som betales ved ankomsten til Dageløkke

Bindende tilmelding senest den 27. juni til:

DFÆL, Jørgen C. Heidemann, Skovbakken 22, 5260 Odense S

E-Mail: jhe.hjem@webspeed.dk eller brug kuponen på www.defaele.dk

SOL, SOMMER OG SEJLADS MED DFÆL

Korshavnstræf, 25. til 27. august

Gengangerne i Korshavn

Af Jørgen Heidemann

Ja, det lyder jo lidt uhyggeligt. Men uhygge har vi ellers ikke mærket til, når vi mødes derovre sidst i august, så vi er ikke ude på at skræmme jer væk – tvært imod.

Men gengangere på stedet, det er der beretninger om!

1) Vi træbådssejlere kommer der igen og igen – det er der ingen overtro i. Sidste år for 10-ende gang, og i år er det så 10 år siden traditionen blev

grundlagt.

2) Men i den forløbne vinter opdagede jeg tilfældigt, at stedet, hvor vi mødes, tidligere har haft ord for at være scene for gengangeri – og det er jo nok den rene overtro. I Lars Friis Olsen "Gengangeren på Korshavn" udgivet af forlaget Skovlænge fortæller dels en hel del om øens historie i almindelighed men også om gengangeren "Mikkel Foged", alias Michel Rasmussen, 1622 - 1686.

SOL, SOMMER OG SEJLADS MED DFÆL

Fæstebonden Mikkel

Mikkel Foged var fæstebonde på "Gård nr 3" i Korshavn under Egeskov Slot – han fik fæste en gang i 1650-erne, kort efter at Egeskov havde overtaget øen fra Kronen, hvis økonomi var blevet nødlidende. Gården lå der, hvor vi nu finder "Søgård" overfor havnen – bogen har dette billede, hvor vi ser havnen, inden den fik sin ydermole.

Historien om hans gengangeri er samlet op af øens præst i sidste del af 1800-tallet, Christian Knudsen, af gamle folk, der havde oplevet Mikkel Foged som genganger komme farende med et par sorte heste op i byen.

Den grumme vanskæbne

Skylden til hans vanskæbne var hans egen, som det nu er van-

ligt. Det fortælles, at hen på et tidspunkt, hvor de enkelte bønders tilliggender skulle gøres op, ved nattetid havde flyttet skelsten. Det havde den nabo, det gik ud over, kalget over og det kom til proces hvor Mikkel Foged aflagde mened. Pastor Knudsen fortæller: "...*Han ønskede, hvis det ikke var sandt, at han måtte blive ved at gaa der, saa længe Gud i Himmelen gav en Dag...Han kom naturligvis til at gaa igen efter sin Død. Især spøgte han meget i Nærheden af den gamle Torn og ved Byvandstedet...Først da der blev udskiftet, og hver Mand fik sit, taaabte sig efetraanden Spøgeriet og fik Manden Ro i sin Grav...."*

Derfor er der ikke noget at skræmmes over mere derovre, så kom endelig med over til os til stævne 25. til 27. august!

Skønne Avernako lægger havn til det årlige og helt lokale træbådsstræf. For dem der tør,

SOL, SOMMER OG SEJLADS MED DFÆL

Prøv det selv i Århus: Australsk halvvindssejlads

At Århusianerne er festlige folk og lidt til en side er kendt af enhver uden for Århus. Og nu slår de glade gemytter til igen med et sejlerarrangement, der byder på noget så anderledes som kapsejlads efter australsk inspiration.

DFÆL åbner Århus Festuge med den traditionelle "Rummelpot"-sejlads den 02. sept. 2006.

Der er skippermøde kl. 12.00 i træskibshavnen i Århus start kl. 14.00 slut kl.16.00 Grillen er tændt kl. 18.00 til en hyggelig sammenkomst. Gæstebåde, der deltager, betaler ikke havnepenge.

Rummelpot-ræset afvikles som en australsk halvvindssejlads. Der sejles derfor ikke efter NNL-regler.

Alle starter samtidig klokken 14.00 på halvvind! Alle vender samtidig klokken 15.00. Eventuelt før, hvis vi møder land eller grundt vand. Den, der først kommer tilbage over startlinien har vundet. Rummelpot-ræset er for træbåde. Alene DFÆL-medlemmer kan vinde Rummelpotten men, gæstedeltagere kan godt vinde og få præmie og æren.

DFÆL er inviteret af træskibshavnen i Århus til at deltage i afslutningen af Århus Festuge med den traditionelle "PisPot"-sejlads den 09. sept. 2006. Sejladsen er lidt speciel men festlig, også bagefter.

Starten er lige gået. A46 Saxon i forgrunden.

Kapsejlads hver torsdag

Kjøbenhavnske Træsejlere byder alle træsejlere velkommen til den ugentlige torsdagssejlads. Der sejles efter NNL og på en fast trekantbane ud for Svanemøllehavnen. Sejladserne er både for de, der mest vil hygge, og for de, der kæmper indædt til sidste kryds. Efter sejladserne er der traditionen tro kaffe og kage i bådene medens aftenens genistreger og

fadæser endevendes højlødt. Der sejles i to løb samtidig, et for spidsgattere og et for alle de andre, som så kaldes kuttere. Læs mere om sejladserne på Kjøbenhavnske Træsejleres hjemmeside. Den finder du som en del af www.defael.dk Du kan også kontakte Simon Hansen på 2298 1674, hvis du vil vide mere.

På togt med Morniz

Af Simon Hansen

Sejlerbøger med beretninger om langture til de varme lande er der mange af. Men det er mere sjældent rejsen går mod nordost. Og så i god, gammel træbåd.

Men det gør den i bogen "Med S/Y Morniz på eventyr i Østersøen", som er udkommet på forlaget Morniz. Det er Karin og Thorkild Mikkelsen, der tager os med på deres drømmetur til Baltikum.

Rejseskildringer er en genre for sig selv, og det er lidt af en kunst at kunne holde læseren fangen ved begivenhederne i

stort og ofte mest småt. Men det er nu en gang genrens kendetegn. Og når vi tager af sted med Morniz får vi da også det hele med. Der er de dage, hvor båd og besætning ligger indeblæste i en havn på Bornholm, og der er masser af besøg på steder, der ikke alle står opført i turistguiderne. Men det er nok netop denne bogs styrke. Den er nemlig en meget ligefrem, glad og ivrig beretning om en dejlig rejse i en dejlig båd.

For os, der ofte har tænkt på at tage turen op mod det finske eller helt nordlige svenske,

Med S/Y Morniz

på eventyr i Østersøen

Forlaget Morniz

hvor der er flere myg og skær end sejlere, kan man hente mange gode informationer i Karin og Thorkilds bog.

Som inkameret træsejler kunne jeg ønske, at der stod mere i bogen om det gode skib Morniz, konstrueret af franskmændene E. Cornu, en havkrydser i mahogny på eg, 10,5 m lang og 2,72 bred, som snildt tackler Østersøens ganske store vande. Men det er naturligvis ikke et helt fair krav til en rejseskildring.

Derimod er det meget inspirerende, at man sagtens kan kaste sig ud i et rigtigt sejlereventyr uden at stille en mindre formue på højkant, og uden at eje et højteknologisk fartøj.

Mødet med de lokale folk på den anden side af Østersøen er netop

så fremmedartet og eksotisk, at man mærker, man er kommet "langt væk".

Så bogen om Morniz togt mod øst kan absolut anbefales. Den er god at have med på sommerturen. Når regnen siler ned...

Kan købes i boghandlen eller direkte hos forlaget Morniz, telefon 7538 9628.

Morniz, en fransk konstruktion til en klasse III, på 10,5 meter.

”Sandvig anduves sommeren 1963”

16. juli 1963.

Man vågnende til blikstille solskinsmorgen og vendte sig om for at sove videre. Så vågnede vi igen, så at der var rygvind til turen sydover, og kom op! Detr skulle hentes mælk og rundstykker, skrives livstegn til familien og gøres klar skiv. Alle tyskerne lettede samtidig med os ved 10-tiden. Uden for Rødvig står en to-kost, og med kurs 208 grader fra den skulle vi nå Bøgestrømmens blink- og fløjtebøje, hvorfra vi har to udveje: enten af gå stik vest ind i Præstø eller runde Jungshoved. I løbet af ganske kort tid bliver det diset og lidt uldent fra øst, så vi tager konsekvensen, dropper den gæve langtursplan og sætter kurs mod Fakse Ladeplads, 256 grader misvisende, og holder os der ved under land. Det er for os ikke et spørgsmål om tid, det hele må flaske sig som det vil, og vi nyder, at der er glid og fart over det.

Vinden er gået om i nordøst, og det giver halvvindssejlads. Birgit viser sig at være så flink. Hun spuler dæk, tørrer gerne af og styrer pænt efter kompas. Forsøgsvis prøver vi, om man kan holde Præstø op. Det går fint, men kun et stykke tid, er der noget mere omskifteligt end vinden?

Vi prøver nu at sejle til Sandvig. Ruten ned over Bøgestrømmen er befærdet af mange sejlere. Pludselig hobes sorte skyer op fra vest, og en storm var i hurtig anmarch. Den resulterede i vores første og eneste havari på turen. Det "uldne" blev til en kæde af stormbyger, værst ud for Jungs Hoved ved Bøgestrømmens to faste fyr. Sejlene kom hurtigt ned, blev godt bastet og ankeret bed sig godt fast på en plet sand.

Hver gang vi syntes, at nu blev det sejlbart, var himlen igen sort af af nye vindpiftende sus, og skummet flød forbi i strimer! Havariet skete sent på eftermiddagen. Sjaklenm ved fokkeskødet skruede sig op, og jeg sprang op på dækket for at sætte en ny i, og få hold på fokken som flagrede vildt. Netop da lå Charlotte i et kryds, og vi var faretruende nær de yderste bundgarnspæle ved renden. Uden fokken mislykkedes den så vigtige sidste vending, så drevet af vindpresset kom vi på få sekunder ind mellem to pæle og, ak, pælen fiskede bomdirken. Jeg manglede lige to skridt i at springe agterud og afværge katastrofen, som meget let kunne medføre flænget sejl og knækket mast. Men vi slap billigt; en skrue røg ud af bomnokken, så sejlet og bommen røg langs ud til siden, mens stor-skødet, der eller tøjrer dette, faldt ned på dækket.

Vi var meget chokerede, smed anker og lagde os ned på ryggen i bunden af båden og gav os til at spekulere på, hvad der nu var at gøre. Var vi egentlig i nød? Skulle vi tænde blus eller hejse en klud i masten? Det spørgsmål spillede vi lidt Mozart oven på, på blokfløjterne. Det lyder skrupskort, men egentlig er det noget af det mest beroligende.

Vi kom da til hægterne og riggende en nødforbinding op med tykkeste sejlgarn ombord, og ventede ellers på venlige motorbåde. Stormen peb og det nyttede ikke at sejle overhovedet. Først ved 19-tiden kom en lille fiskerbåd med et venligt par forbi, fordi vi prajede dem (med Charlottes hvide skjorte som nødsignal).

En sejlerhistorie fortalt af Lisbet Kofoed, 2. del